

ФУНКЦІОНАЛЬНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ

к.арх. Кузьменко Т. Ю., к.т.н. Дмитренко А. Ю., Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, м. Полтава

FUNCTIONAL SPECIALIZATION AS A POSSIBLE PATHWAY FOR DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL RESIDENCE

Ph.D. Kuzmenko T. Yu., Ph.D. Dmytrenko A. Yu., Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University, Poltava

Вступ. Політика Європейського Союзу стосовно сталого розвитку населених місць акцентує увагу на екологічних та соціально-психологічних особливостях сільського способу життя як такому, що зберігає ідентичність нації, її економіки і добробуту в цілому. В контексті розробки стратегії функціонально-планувальної організації сільських поселень (СП) визначальним чинником є обгрунтування механізмів вибору їх спеціалізації.

Виклад матеріалу. Дослідженням сучасного стану сільського розселення України виявлено проблему існування та збереження окремих типів сільських поселень. Це перш за все малі (до 200 осіб) та приміські сільські поселення. В роботі [1] запропоновано модель територіальної організації сільської поселенської мережі за умови повного сільськогосподарського освоєння території, з виділенням мереж концентрованого та дисперсного розселення типів поселень. Дисперсна мережа запропонована на основі сільських поселень людністю до 200 осіб з відстанню між ними в середньому 4 км, а концентрованого розселення - на основі сільських поселень людністю понад 500 осіб та середньою відстанню між поселеннями до 8 км.

На розвиток як малих поселень, так і приміських має значний вплив сезонна рекреаційна міграція, якщо в периферійній зоні областей сезонно використовуються 13-17% житлових будинків, то в приміській зоні (до 20 км від міста-центру) цей показник зростає до 40 і більше відсотків. Це разом із наявністю туристично-рекреаційних ресурсів обумовлює формування в таких СП рекреаційної функції і поступову трансформацію поселення в рекреаційне. В дослідженні [2] запропоновано основні типи приміських сільських поселень (ПСП): виробничі, поселення-супутники та рекреаційні. На основі глибокого аналізу ресурсів приміської зони та відстані від міста-центру ці поселення можуть мати 14 підтипів за функціональною спеціалізацією. Серед них рекреаційні поселення: туризму і відпочинку, дачне поселення, спортивно-оздоровче, котеджне містечко з фізкультурно-оздоровчою базою, котеджне містечко з пансіонатом сімейного відпочинку; поселення-супутники: з організованою рекреацією, з неорганізованою рекреацією, спального типу, котеджне містечко, котеджне містечко з виробничою базою; виробничі: фермерське, аграрне, аграрно-промислове, промислове [2]. Малі поселення периферійних зон можуть бути фермерськими та рекреаційними поселеннями.

Для обгрунтування та визначення функціональної спеціалізації розроблено алгоритм, що базується на аналізі переваг та недоліків розвитку ПСП [2]: відбір факторів на різних масштабних рівнях, їх класифікація та систематизація; аналіз факторів, виявлення з них основних та визначальних параметрів, що характеризують ресурси поселення та обумовлюють зміни у функціонально-планувальній організації села; вибір статистично значимих показників (типологічних ознак), що визначають формування певного типу поселення, уточнення їх кількісного діапазону відповідно до наявних тенденцій і ресурсів певної території; аналіз відповідності ресурсів села типологічним ознакам та вибір варіантів спеціалізації: супутника, рекреаційного чи виробничого поселення; верифікація результатів дослідження, порівняння варіантів та уточнення вибору.

Висновок. Вибір функціональної спеціалізації поселення дозволить більш ефективно розробляти стратегію його розвитку, поступово формувати певний тип СП та враховувати його у проєктах і програмах різного рівня: від громади до міста та регіону в цілому.

Список посилань.

1. Дмитренко А.Ю. Принципи функціонально-планувальної організації малих сільських поселень (на прикладі Північно-Східного регіону України: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: спец. 05.23.20 «Містобудування та територіальне планування» / А. Ю. Дмитренко. – Полтава, 2006. – 20 с.
2. Кузьменко Т. Ю. Принципи функціонально-планувальної організації приміських сільських поселень (на прикладі Північно-Східного регіону України) : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. арх.: спец. 18.00.04 «Містобудування та ландшафтна архітектура» / Т. Ю. Кузьменко. – Харків, 2018. – 20 с.